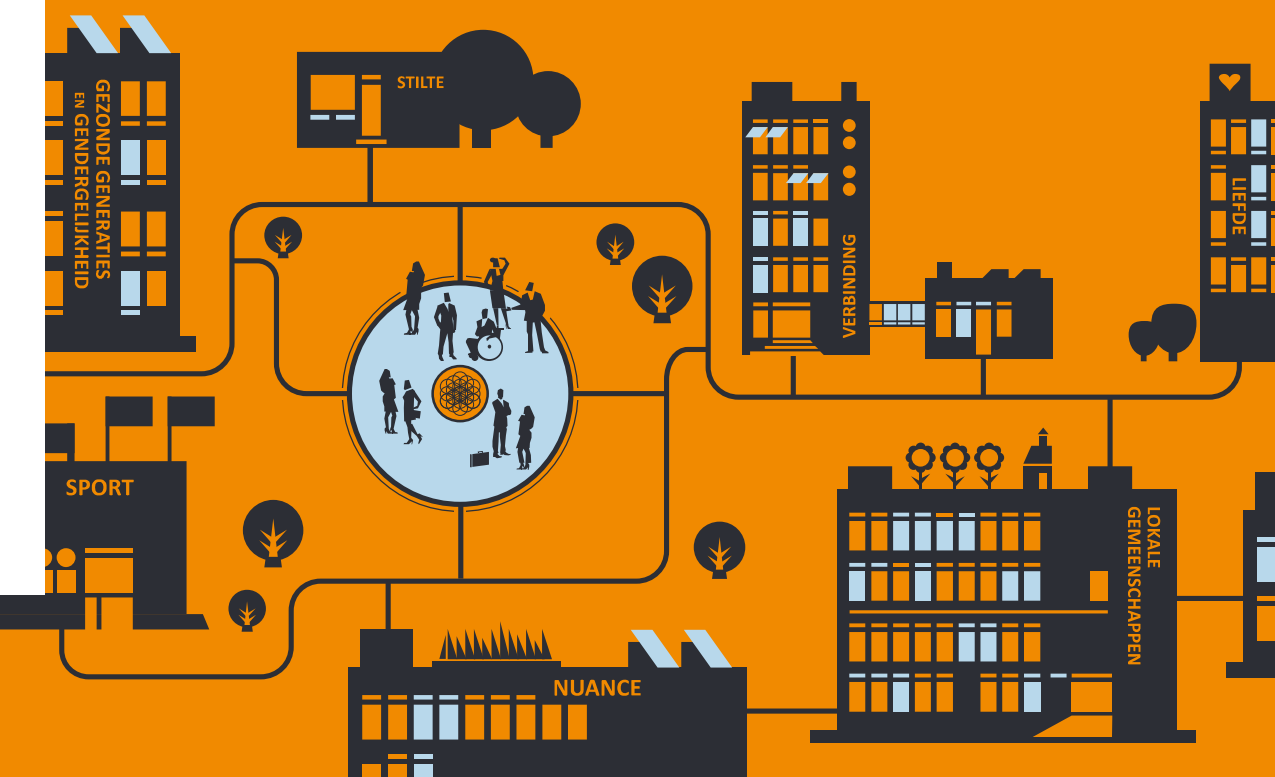

Petra Hiemstra

Ministeries voor de Nieuwe Tijd

Een publiek pleidooi voor een stille, schone, sociale, solidaire
en circulaire samenleving als basis voor gezonde generaties

Voor jou

de toekomst (a.s.)

staat het je aan
wat aanstaande is

ga er maar aan staan
het is aan jou

jij kijkt verder
reikt verder
verrijkt

jij luistert groot
het grotere
geheeld

ga er maar aan staan
het is aan jou
en aan mij

zullen we
dat tikje
dat duwtje
dat beetje
dat telt

net anders
beter
dan ooit voorspeld

Merel Morre

© 2020 Petra Hiemstra, Haagse Hoogvliegers, 1e druk december 2020
Redactie Jeroen Stam, Frans de Nooij, Sytze T. Hiemstra
Ontwerp Fons Moers (Okapi)
Drukwerk Pumbo.nl
ISBN 978-90-831036-0-0
NUR 740 en 805

Inhoudsopgave

1.	Voorwoord.....	Shu Liang	6
2.	Inleiding.....	Petra Hiemstra	12
3.	Ministerie voor de Nieuwe Tijd.....	Heleen Weening	18
4.	Ministerie voor Verbinding.....	Anouschka Laheij	26
5.	Ministerie voor Nuance.....	Ian Smeyers	34
6.	Ministerie voor Stilte.....	Erik Roelofsen	42
7.	Ministerie voor Toegankelijkheid.....	Marianne Dijkshoorn	50
8.	Ministerie voor Gezonde Generaties en Gendergelijkheid.....	Tessa Roseboom	58
9.	Ministerie voor Lokale Gemeenschappen.....	Anne-Marie Benschop	66
10.	Ministerie voor de hele Lange Termijn.....	Ingeborg Been	74
11.	Ministerie voor Alternatieven en natuurlijke steden.....	Walter Dresscher	84
12.	Ministerie voor Organische Groei.....	Marije van Duijne Strobosch	94
13.	Ministerie voor Duurzame Delta's.....	Gudrun Bosch	102
14.	Ministerie voor Jeugd & Gezin.....	Omar Ghandour	112
15.	Ministerie voor <i>samen</i> LEVEN.....	Ben Lachhab	120
16.	Ministerie voor Liefde.....	Marianne Zuur	128
17.	Ministerie voor Sport.....	Jan Raateland	136
18.	Ministerie voor Meer Muziek.....	Bart Schneeman	146
19.	Ministerie voor Financiële Eenvoud en Rijkdom voor iedereen.....	Petra Hiemstra (e.a.)	154
20.	Samenvatting Een Nieuwe Tijd stoelt op bewust gekozen waarden.....	Petra Hiemstra	172
21.	Huidige versus nieuwe ministeries De verschillen in focus op een rij.....	Petra Hiemstra	176
22.	Aan het werk met de ideeën voor de Nieuwe Tijd.....	Petra Hiemstra	182
23.	Over de schrijfster.....		198
24.	Contactgegevens ministers.....		202
25.	Met DANK aan.....		208

1

Voorwoord

Shu Liang

1. Voorwoord

Shu Liang

“Niets op de wereld is zo krachtig, als een idee waarvoor de tijd gekomen is”, stelde de Franse schrijver en staatsman Victor Hugo in de 19e eeuw. En dat is precies wat ik, als Chinees-Canadese, zo ontzettend inspirerend vind aan de tijd waarin we nu leven!

In de vier jaar dat ik nu in Nederland ben, heb ik vele *duurzame denkers en doeners* ontmoet. Mensen met ongelooflijk mooie ideeën, die op basis daarvan – binnen hun eigen mogelijkheden en organisaties – onderzoeken wat de volgende stappen zijn, die zij kunnen en willen zetten. Samen met hen bouw ik aan een duurzaamheidscultuur die bij hén past. Zo creëren we samen een samenleving die in harmonie is met onze leefomgeving. Een samenleving waarin we droge voeten en warme harten houden. Een samenleving waarin we uitreiken naar elkaar. En waarin we elkaar vasthouden in tijden van persoonlijk, organisatorisch en collectief niet-weten.

Vaak is het voor de mensen met wie ik werk, makkelijker om met goede ideeën te komen als er een ‘groter idee’ is. Als er een aansprekend, helder en haalbaar verhaal en ideaal is, waar we met elkaar aan kunnen werken. Dit boek bevat zo’n groot idee: namelijk het inrichten van ons politiek-bestuurlijk systeem met ministeries die passen bij de Nieuwe Tijd.

Immers: *of* we in staat zijn de grote, fundamentele vraagstukken van nu *hoofd, hart en handen* te bieden, hangt van drie zaken af:

1. van de *snelheid* waarmee we adequaat kunnen reageren;
2. van de *rijkheid* aan ideeën om die vraagstukken vanuit creatieve collegialiteit op te kunnen lossen;
3. van de *effectiviteit* van de bestuursvormen waar we *zélf* voor kiezen, en waar we *zélf* (mede) vorm en inhoud aan geven.

Juist omdat die verschillen in *snelheid* en *rijkheid* wereldwijd zo groot zijn, hebben we innovatieve en sociale *snelheidsbevorderaars* nodig die ons de route wijzen richting ‘een economie van *genoeg*’, waarin we collectief onze focus verschuiven van consumptie naar contributie en waarin we immateriële rijkdom boven bezit zullen stellen.

We hebben *vooruitwijzers* nodig die verder *kijken*, die verder *reiken* en die *verrijken*, zoals Merel Morre het mooi zegt. *Liefdevolle Leiders* die ons de taal aanreiken om de transitie te kunnen maken naar genereuze gemeenschappen die goed zijn voor *alles* wat op aarde groeit, leeft en bloeit.

En tenslotte hebben we ook politici nodig, die niet aarzelen om *pijn* te durven doen als dat meer collectief *welzijn* oplevert. Politici die, in navolging van de eerste vrouwelijke Nobelprijswinnares voor economie Elinor Ostrom, onderzoeken hoe we op een effectieve manier de natuurlijke hulpbronnen en grondstoffen die ons ter beschikking staan, gezamenlijk kunnen delen, koesteren en beheren (Governing the Commons).

Petra Hiemstra stelde 16 toekomstmakers-van-nu de vraag: “*Als jij écht verder denkt en je zou jouw ideale ministerie mogen vormgeven, hoe zou jouw ministerie dan heten en voor welke 5 speerpunten zou het zich sterk maken?*”

Die vraag *stretchte* niet alleen het ‘brein en zijn’ van de geïnterviewden, ze wakkerde ook mijn persoonlijke verlangen naar (en geloof in) een natuurlijker samenleving verder aan.

En, eerlijk is eerlijk, het woord *ministerie* riep bij mij in eerste instantie het beeld op van een mammoettanker: een groot, log, zwaar een traag organisme en mechanisme, dat weliswaar goed en waardevol werk doet, maar niet écht makkelijk meebeweegt. Het aardige aan mammoettankers is echter, dat als je ze een *klein tikje*, een *klein zetje* geeft, ze uiteindelijk heel ergens anders uitkomen!

Dit boek nodigt ons uit om allemaal na te denken over de zetjes die we willen geven. Over ministeries die wij ons voor onze toekomst wensen. Dat kunnen net zo goed *echte* als *eigen* ministeries zijn. De toekomst van onszelf en die van onze kinderen is immers veel te belangrijk om aan politici alléén over te laten!

Juist de *Nieuwe Tijd* biedt, ook met dank aan alle nieuwe technologieën, alle ruimte om zelf 'ministeries' op te richten. Zodat we lokaal, nationaal en internationaal de handen ineen kunnen slaan om onze taak als *Well Maidens*, als rentmeesters voor verleden-heden-en-toekomst, goed te vervullen. Lees het sprookje¹ er maar op na.

Als ik de *ministers* uit dit boek mag geloven, gaan we een heel *Positieve Toekomst* tegemoet, waarin:

- ouders alle ruimte krijgen om er in de eerste 18 levensmaanden écht voor hun kind te zijn – dit biedt de best denkbare basis voor gezinsgeluk en gezonde generaties;
 - iedereen ondernemer is én terug kan vallen op een basisinkomen;
 - jongeren op school alles leren over levenskunst, wetgeving, programmeren, repareren en puberpsychologie;
 - iedereen fijn kan wonen in betaalbare, toegankelijke, energie-POSITIEVE en 100% circulaire woningen;
 - alle straten schitterende groene ecologische hoofdstructuren vormen die bijdragen aan het verhogen van de biodiversiteit en waar het heerlijk toeven en flaneren is;
 - we genuanceerd nadenken over alternatieven die ons ánders rijk maken;
 - ons zorgsysteem omschakelt van focus op ziekte naar een holistische manier van kijken die gericht is op gezondheid en heelheid van de héle mens;
 - Chief Future Officers ons dagelijks helpen herinneren verder te kijken dan onze neus lang is;
 - we stilte koesteren én op muzikale vrijplaatsen uit ons dak gaan ...
- en nog veel, veel meer ...

Vanuit de Chinese mythologie leest dit boek als een ode aan *Nüwa*. Nüwa is de moedergodin die de humaniteit schiep om haar eenzaamheid te verlichten en die zich inspande om de relatie tussen hemel en aarde te herstellen. Vanuit

¹ Voor het sprookje zie: <https://earthwisdomearthscience.com/water>

de westerse filosofie bekeken wil dit boek 'de Homo Amore Universalis' in ons wakker kussen, opdat we iedere dag ons vermogen koesteren om zaadjes te planten die de wereld kunnen veranderen.

De toekomst die in dit boek beschreven wordt, maakt mij intens vrolijk. Ik hoop jou ook en wens je veel leesplezier!

Shu Liang

Specialist Klimaatverandering & Rampmanagement

2

Inleiding

Petra Hiemstra

2. Inleiding

Petra Hiemstra

De afgelopen maanden was er één vraag die ons allemaal bezighield. De vraag: *Hoe nu verder?* Hoe gaan we *samen* verder in het post-coronatijdperk? Hoe ziet onze *ideale* samenleving eruit?

Dat deze vraag gesteld wordt, is logisch. Na iedere catastrofe hebben mensen een diepe behoefte aan een concreet *Positief Toekomstperspectief*. Zo'n plotselinge omwenteling maakt immers onzeker. Het vraagt veel van ons. En het brengt ons ook veel. Het zorgt voor een herwaardering van wat écht belangrijk is.

Dat laat de geschiedenis ons ook zien. Rampen worden vaak gevolgd door een renaissance: een periode van 'wedergeboorte', een periode van hernieuwde groei en bloei. Niet alleen op economisch vlak, óók op persoonlijk, organisatorisch en staatkundig vlak.

Ook in de biologie zien we een vergelijkbare golfbeweging. In de winter en herfst laten bomen hun bladeren los, zodat ze de compost kunnen vormen voor nieuw leven in de lente en de zomer.

Enkele eeuwen geleden kostten ziektes als cholera en de pest miljoenen mensen het leven. Deze ziekten werden, net als Covid-19, in eerste instantie van dieren op

mensen overgedragen. Ook deze ziektes richtten grote schade aan door gebrekkige hygiëne en slechte publieke volksgezondheid. Onze voorouders hadden daartegen vrij weinig verweer, want velen van hen leidden een onvrij leven. Machthebbers dachten en beslisten vóór hen.

Juist op zulke momenten staan er *verderdenkers* op. Filosofen als Anna Maria van Schurman en Spinoza keken net als Kant en *Montesquieu* om zich heen en dachten: *dit kan anders, dit kan beter*. Zij stelden zich een *ideale* toekomst voor. Zij zagen een land voor zich waar machten van elkaar gescheiden waren. Waar mensen *vrij* waren. Waar mannen én vrouwen onderwijs konden genieten. Zodat ze *redelijk* waren en genuanceerd konden en durfden te denken ...

Hun ideeën vonden gretig gehoor. De logos, de logica, werd het hoogste orderingsprincipe, waarmee we ons bewustzijn structureerden. We zijn zelfs zo zeer vanuit ons hoofd gaan leven, dat het lijkt alsof we het contact met onze *andere* bronnen van wijsheid kwijt zijn geraakt. Ons hoofd is de wijsheid van ons hart, van onze ziel en van de kosmos gaan overstemmen.

De gevolgen hiervan ervaren we iedere dag. Onze klassen zijn overvol. We wonen en werken in gebouwen en steden die we als onnatuurlijk ervaren. Mechanisatie en schaalvergroting leiden overal ter wereld tot vervreemding, vervuiling en verarming. Miljoenen mensen leven op of onder een bestaansminimum, voelen zich eenzaam of overbelast. De vrijheid van de één leidt letterlijk tot ademnood bij de ander.

En toen kwam corona. Het virus zorgde voor meer stilte op straat. Leek ons uit te nodigen om even stil te staan. Een adempauze te nemen. Zodat we bij onszelf te rade konden gaan: is de manier waarop we nu leven écht de beste versie die we onszelf kunnen voorstellen?

Of is het tijd voor een ... *alternatief*? Een ... *nieuwe renaissance*? En ... hoe ziet die er dan uit?

Die vraag maakte me nieuwsgierig. En door het wegvallen van werk kwam er ook tijd en ruimte om mijn oor te luisteren te leggen bij de *huidige generatie verderdenkers*. Om hen groot te luisteren. Ik noem hen ook wel schaaldragers. Het zijn mensen die iedere dag, op hun eigen manier, onze wereld een stukje mooier maken. Zij inspireren anderen door hun zijn en doen.

Ik vroeg hen: wat nu als jij *verderdenkt*? Als dat JIJ minister van ons land zou mogen zijn en je eigen ministerie mag vormgeven. Wat zou jij dan doen? Waar zou jij je dan voor inzetten?

Hun antwoorden waren even verrassend als eensgezind.

Unaniem zeiden zij: Wij zijn klaar met het oude Tijdperk van de Verlichting. We zijn toe aan een *Nieuwe Tijd*. Een tijd waarin we *samen* naar alternatieven zoeken voor wat ons niet meer past. Waarin we *Verbinden*. Want juist als we zaken *los* moeten laten, is het belangrijk dat we elkaar *vasthouden*. Dat we verbonden blijven met onze diepste menselijkheid en wellicht zelfs ... *spiritualiteit*.

Een sterke verbondenheid biedt immers de beste basis om erbij te zijn en bij te dragen. Pas als we vriendschap, vriendelijkheid en gastvrijheid ervaren, kunnen uitgroeien tot de beste versie van onszelf. En als dingen samenkomen, gebeurt er iets nieuws.

Dan wordt het voorstelbaar dat we als mensheid transformeren. Dat we het tijdperk van de Homo Sapiens, van de pure rationele en verstandige mens, achter ons laten. En dat we uitgroeien naar een tijd waarin de *Homo Amore Universalis* centraal staat. De *liefdevolle* mens, die zich bij alles de vraag stelt: **wat zou liefde doen?**

Het is tijd voor liefdevol leiderschap.

Want hoe soft en sentimenteel het woord liefde ook mag klinken, er bestaat geen ander woord dat het gevoel van 'houden van', van goede gehechtheid en verbondenheid beter omschrijft. Plato zei het al: schoonheid is zichtbaar geworden liefde. In de nieuwe tijd zal het om streven naar kwaliteit gaan, in plaats van kwantiteit, op alle niveaus.

De liefdevolle mens zal de weg terugvinden naar zijn hart, naar de natuur, naar de wetten van het Universum en naar alle relaties daartussen.

De liefdevolle mens reikt (ver) voorbij de grenzen van het individualistische geluksdenken. Die kijkt niet 4 maar wel 40 tot 400 jaar vooruit.

De liefdevolle mens kijkt, voelt en handelt holistisch. Die verruimt, iedere dag opnieuw, de eigen blik en overstijgt zo zichzelf. Die aanvaardt onzekerheden

met vastberadenheid. Die eert onze voorouders en vergroot dagelijks zijn verantwoordelijkheid voor de generaties die na ons komen. Die zorgt ervoor dat er voor iedereen plek is en dat iedereen het beste van zichzelf aan onze samenleving kan geven.

In de Nieuwe Tijd brengen we Amor Mundi, de liefde voor de wereld, waarover filosofe Hannah Arendt sprak, collectief in de praktijk.

De liefdevolle mens werkt vooral in, voor en met zijn of haar eigen gemeenschap. Deze gemeenschap kan net zo goed lokaal als mondiaal georganiseerd zijn. Deze gemeenschappen geven op organische wijze vorm aan een nieuwe Verlichting met hoofd, hart én handen.

In deze gemeenschappen pakken mensen leiderschap op als zij de kwaliteiten hebben die nodig zijn voor dat moment. En geven dit leiderschap net zo makkelijk dóór.

In deze gemeenschappen richten docenten zich op de educatie van de hele persoon. Zij onderwijzen hun leerlingen in de ‘Tafel van Zijn’. Zij nodigen hen uit om naar hun innerlijke stem te luisteren en hun potentie in de volle breedte te ontwikkelen. Zij vragen hun leerlingen: Waar kom je vandaan? Wat betekent jouw achtergrond voor jou? Waar wil je naar toe? Wat betekent het voor jou om ‘een lerend en wétend mens’ te zijn in de wereld? Waartoe voel jij je geroepen? Waaraan wil jij bijdragen? Zij leiden een nieuwe generatie ondernemers op. Mensen die zich vrij voelen om ideeën, producten en diensten te bedenken en deze te ontwikkelen.

De liefdevolle mens streeft naar een samenleving waarin we samenLEVEN. Waarin het gaat om ‘mínder is meer’. Waarin iedereen kan deelnemen. En waarin we ons bij ieder nieuw besluit afvragen: is het stil, is het schoon, is het circulair, is het sociaal, is het zorgzaam? Is dit het écht mooiste, beste, wat we ons kunnen voorstellen?

En dat klinkt *soft*. Maar dat is het niet.

Juist als we samen *verder denken*, durven we de komende jaren *pijnlijk*e beslissingen te nemen. Dan zullen we onder ogen moeten zien dat we in het verleden, in ons streven naar vooruitgang, ook veel vervuild, uitgebuit, uitgeput en buitengesloten hebben. Als we dat in volle omvang erkennen, kunnen we beslissingen

nemen die helend zijn en die tot collectief *welzijn* leiden. Want ook dat is liefde en dat kan op een liefdevolle manier.

Als mensen zoals jij en ik *dieper durven voelen*, weten we dat het tijd is om afscheid te nemen van allerlei gewoontes, ritmes en routines die ons dierbaar zijn. Dat brengt rouw met zich mee. En rouw is rauw.

De transformatie van een consumptiemaatschappij naar een contributiesamenleving kost tijd. Toch merken we nu al: als we vrijwillig kiezen voor een eenvoudiger, minder luxe leven, waarin we zorgvuldiger omgaan met onze grondstoffen, geeft dat ook iets heel moois. Namelijk tijd en ruimte voor wat écht belangrijk is. Een fijn betaalbaar huis, in een schone, groene omgeving. Voldoende vitaal voedsel, dat we delen. Voeding voor de ziel.

De geschiedenis laat zien dat als er voldoende voorstanders voor een Nieuwe Tijd opstaan die de moed hebben om hun visies en visioenen te delen en die hun voorkeur uitspreken voor hoe het 'anders en beter kan', er ook een *samenleving* kan ontstaan die in andere opzichten rijk is. Juist omdat we luisteren en ruimte geven aan alle verschillende versies van dat nieuwe verhaal.

Ieder individu, iedere gemeenschap, ieder idee, iedere pragmatische actie kan de basis vormen voor een nieuwe politiek. Een *Nieuwe Politiek* die past bij de *Nieuwe Tijd*.

Kortom:

We zijn toe aan een nieuwe renaissance, aan een nieuwe Verlichting.

We zijn eraan toe om onszelf opnieuw uit te vinden.

Het is tijd voor nieuwe ministeries.

Ministeries passend bij de Nieuwe Tijd.

Het is tijd voor liefdevolle leiders.

Het is tijd voor mensen zoals jij.

Het coronavirus heeft de wereld op zijn kop gezet, niemand die eraan ontkomt. Te midden van ontredding hebben we kunnen ruiken aan schonere luchten en virtuele bijeenkomsten. Een weg terug is er niet, maar welk pad ligt nu voor ons? Dit boek geeft een verzameling van doordachte en speelse vooruitzichten, met een heldere rode draad: jij.

Deskundigen uit alle hoeken van de samenleving laten zien hoe we die vooruitzichten kunnen realiseren, met nieuwe ministeries die passen bij de behoeften van nu en verder gaan dan de wereld van overmorgen. Ministeries die op het eerste gezicht verschillend lijken, maar veel met elkaar gemeen hebben. Door oog en oor te hebben voor elkaar, door veel meer open te staan voor de menselijke maat en onze innerlijke waarden bewust te omarmen, zijn we in staat het samen te rooien.

De voorstellen in *Ministeries voor de Nieuwe Tijd* zijn concreet en haalbaar. Door te investeren in zaken die dichtbij onszelf liggen, verdwijnen schadeposten die anders 'vanzelf' zouden ontstaan. En de menselijke winst is onbetaalbaar! Dit boek biedt handelingsperspectief voor iedereen. Een *must* voor jou dus!

Over de auteur:

Petra Hiemstra (1975) is loopbaan- en carrièrecoach van professionals die op zoek zijn naar verdere innerlijke groei, focus en reflectie. Petra is een verbinder van het eerste uur, zoals ze ook met de interviews in dit boek laat zien: 'Ik geloof dat juist de mensen die veel geven, ook zelf regelmatig inspiratie en "voeding voor de ziel" verdienen.'

www.haagsehoogvliegers.nl

